

PLAN-MILIEUEFFECTRAPPORTAGE

i.k.v. tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen

Schelde en Maas

Niet-technische samenvatting

anteagroup

COLOFON

Opdracht:

Plan MER i.k.v. tweede generatie
stroomgebiedbeheerplannen Schelde en Maas
Niet-technische samenvatting

Opdrachtgever:

Coördinatiecommissie Integraal Waterbeheer (CIW)
p/a VMM
A. Van de Maelestraat 96
9320 Erembodegem

Opdrachthouder:

Antea Belgium nv
Posthofbrug 10
2600 Berchem (Antwerpen)

T : +32(0)3 221 55 00
F : +32 (0)3 221 55 01
www.anteagroup.be
BTW: BE 414.321.939
RPR Antwerpen 0414.321.939
IBAN: BE81 4062 0904 6124
BIC: KREDBEBB

Antea Group is gecertificeerd volgens ISO9001

Identificatienummer:

2253423011

Datum:

Juli 2014

status / revisie:

definitief

Vrijgave:

Jan Parys, Contract Manager

Controle:

Paul Arts, Mer-coördinator

Medewerkers

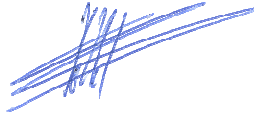
Charlotte Moerkerke, adviseur
MER-deskundigen

Team van deskundigen:

Mer coördinator en Mer-deskundige Mens – ruimtelijke aspecten en Landschap, Bouwkundig Erfgoed en Archeologie
Paul Arts

Mer-deskundige Mens – mobiliteit
Koen Slabbaert

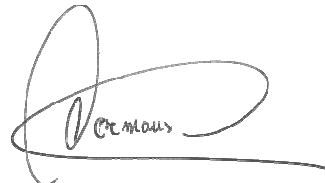
Mer-deskundige Bodem en Water
Gert Pauwels

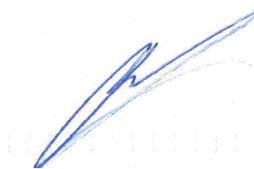
Mer-deskundige Fauna en Flora
Kristof Goemaere

Mer-deskundige Lucht
Dirk Dermaux

Mer-deskundige Geluid en Trillingen
Christian Busschots

Projectmedewerkers

Charlotte Moerkerke, adviseur

© Antea Belgium nv 2014

Zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Antea Group mag geen enkel onderdeel of uittreksel uit deze tekst worden weergegeven of in een elektronische databank worden gevoegd, noch gefotokopieerd of op een andere manier vermenigvuldigd.

INHOUD

1	DOEL	5
2	INLEIDING	6
3	BELEIDSMATIGE CONTEXT.....	8
4	BESCHRIJVING VAN HET ONTWERPPROGRAMMA TWEEDE GENERATIE STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN SCHELDE EN MAAS	10
5	EFFECTEN PER MILIEUDISCIPLINE	13
6	SYNTHESE EN CONCLUSIES	20

1 Doel

Dit is de niet-technische samenvatting van een milieueffectrapport, m.a.w. een beknopte samenvatting van het eigenlijke milieueffectrapport bestemd voor publiek en belanghebbenden. Een milieueffectrapport is een openbaar document waarin de milieueffecten van een planproces en de eventuele alternatieven voor dat planproces, worden onderzocht. Het milieueffectrapport beslist niet of het project een vergunning krijgt, dit wordt beslist door de vergunningverlener die hierbij rekening houdt met het milieueffectrapport.

De niet-technische samenvatting heeft als doel om aan publiek en belanghebbenden de relevante informatie uit het milieueffectrapport van het plan te communiceren en hiermee de publieke participatie in het vergunningsproces te bevorderen. Voor de uitgebreide technische informatie moet u het eigenlijke milieueffectrapport raadplegen.

2 Inleiding

De tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas (periode 2016-2021) bouwt verder op de eerste generatie waterbeheerplannen. De eerste Vlaamse stroomgebiedbeheerplannen (2010-2015) werden op 8 oktober 2010 vastgesteld door de Vlaamse Regering. Naast deze stroomgebiedbeheerplannen werden ook bekkenbeheerplannen en deelbekkenbeheerplannen opgemaakt. Deze plannen bevatten een visie voor het waterbeheer in het bekken of deelbekken en vertalen deze visie naar de praktijk via concrete acties. In de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen zullen de bekken- en deelbekkenbeheerplannen vervat zitten.

De Vlaamse Regering zal tegen 22 december 2015 de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas vaststellen. Deze plannen bevatten een compilatie van maatregelen en acties die bijdragen tot het bereiken van een goede watertoestand en tot de bescherming tegen overstromingen. In de stroomgebiedbeheerplannen worden per stroomgebieddistrict doelstellingen, maatregelen en acties vastgesteld voor het bereiken van een goede toestand van het oppervlaktewater en het grondwater en voor de bescherming tegen overstromingen.

De minimale inhoud van de stroomgebiedbeheerplannen is decretaal vastgelegd (via bijlage bij het decreet Integraal Waterbeleid). Een stroomgebiedbeheerplan beschrijft de algemene kenmerken van het stroomgebied en van de grond- en oppervlaktewaterlichamen, de belangrijkste economische sectoren in het stroomgebied, de invloed van deze sectoren op het watersysteem en de toekomstige ontwikkelingen. Er wordt een overzicht gegeven van de milieudoelstellingen voor de waterlichamen en de voornaamste menselijke activiteiten/ingrepen die mee aan de basis liggen van de huidige (ontoereikende) toestand. Deze belastingen vormen een aanknooppunt voor het formuleren van maatregelen en acties. Deze maatregelen en acties worden eveneens opgenomen in de stroomgebiedbeheerplannen. Daarnaast worden de meetnetten voor oppervlaktewater en grondwater beschreven en wordt aangegeven wat op basis van die meetnetten de huidige toestand van de waterlichamen is. Tenslotte wordt beschreven op welke wijze bij de totstandkoming van het stroomgebiedbeheerplan invulling is gegeven aan inspraak en participatie.

Het decreet Integraal Waterbeleid bepaalt in art. 36 dat de stroomgebiedbeheerplannen zo dienen opgesteld te zijn, en de besluitvormingsprocedures op zo'n wijze dienen te verlopen, dat de plannen voldoen aan de essentiële kenmerken van de milieueffectrapportage, zoals bedoeld in art. 4.1.4. van het decreet Algemene Bepalingen inzake Milieubeleid.

Overeenkomstig de opmaak van de eerste generatie stroomgebiedbeheerplannen, wordt er voor gekozen om de onderdelen van de m.e.r.-procedure in te bouwen in het planningsproces van de stroomgebiedbeheerplannen.

De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) is hierbij de initiatiefnemer. De CIW is de bevoegde autoriteit voor de toepassing van de bepalingen van de kaderrichtlijn Water en de Overstromingsrichtlijn en staat in voor de voorbereiding van de stroomgebiedbeheerplannen. De CIW staat in voor het ambtelijk overleg, de coördinatie en de afstemming tussen de verschillende actoren van het waterbeleid. De CIW is samengesteld uit vertegenwoordigers van de beleidsdomeinen van het Vlaamse Gewest die bij het waterbeleid betrokken zijn, vertegenwoordigers van de lokale waterbeheerders (provincies, gemeenten, polders en wateringen) en een vertegenwoordiger van de afvalwater- en drinkwaterbedrijven. Om de link met de bekkenstructuren hechter te maken, zetelt ook een lid aangeduid door de gezamenlijke provinciegouverneurs in de CIW. De CIW wordt voorgezeten door de leidend ambtenaar van de Vlaamse Milieumaatschappij.

De CIW heeft volgende samenstelling:

Voorzitter

- de heer Philippe D'hondt administrateur-generaal, Vlaamse Milieumaatschappij

Effectieve leden

- mevrouw Marleen Evenepoel, administrateur-generaal, Agentschap voor Natuur en Bos
- de heer Leo Clinckers, gedelegeerd bestuurder Waterwegen en Zeekanaal NV

- mevrouw Ilse Hoet, afdelingshoofd Haven- en Waterbeleid, Departement Mobiliteit en Openbare Werken
- de heer Peter Cabus, secretaris-generaal, Ruimte Vlaanderen
- de heer Remy Merckx, afdelingshoofd Internationaal Milieubeleid, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie
- de heer Johan Verstrynge, afdelingshoofd Duurzame Landbouwontwikkeling, Departement Landbouw en Visserij
- de heer Dirk Van Melkebeke, secretaris-generaal, Departement Economie, Wetenschap en Innovatie
- de heer Ludy Modderie, algemeen directeur TMVW, AquaFlanders
- de heer Didier Soens, directeur dienst Waterbeleid, Vereniging van Vlaamse Provincies
- de heer Christophe Claeys, stafmedewerker, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
- de heer Jef Van Looy, algemeen voorzitter, Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen
- de heer Jan Briers, gouverneur van Oost-Vlaanderen

De bekkenspecifieke delen worden voorbereid door de bekkensecretariaten. Voorafgaand aan het openbaar onderzoek worden de teksten voor advisering voorgelegd aan de bekkenraden en ter goedkeuring voorgelegd aan de bekkenbesturen.

3 *Beleidsmatige context*

De Europese kaderrichtlijn water (2000/60/EG) stelt een wettelijk kader in om de waterkwaliteit te beschermen en te herstellen en het duurzame gebruik van water op lange termijn te garanderen. De richtlijn voorziet in een aanpak van het waterbeheer op het niveau van stroomgebieden (de natuurlijke geografische en hydrologische eenheden), stelt specifieke termijnen voor het bereiken van een goede toestand voor de watersystemen (zowel oppervlakte- als grondwater) en voorziet een aantal afwijkingsmogelijkheden voor het behalen van die goede toestand. De maatregelen worden opgenomen in stroomgebiedbeheerplannen die voor het eerst dienden vastgesteld te zijn tegen eind 2009 en vervolgens om de zes jaar moeten herzien en opnieuw vastgesteld worden. Dit resulteert dat tegen eind 2015 er een tweede stroomgebiedbeheerplan dient opgesteld te worden.

De Europese Overstromingsrichtlijn (2007/60/EG) stelt een wettelijk kader in voor de beoordeling en het beheer van overstromingsrisico's om de negatieve gevolgen die overstromingen kunnen hebben voor de veiligheid van de mens, het milieu, het cultureel erfgoed en de economische bedrijvigheid te beperken, rekening houdende met klimaatverandering. De nadruk ligt daarbij op bescherming, preventie en paraatheid (voorspellingen). De maatregelen om die negatieve gevolgen te beperken, worden opgenomen in overstromingsrisicobeheerplannen die voor het eerst dienen opgesteld te worden tegen eind 2015 (eerste generatie overstromingsrisicobeheerplannen) en vervolgens om de zes jaar worden herzien.

De kaderrichtlijn Water en de Overstromingsrichtlijn zijn in Vlaanderen omgezet via het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003. Hierbij is er voor gekozen om de overstromingsrisicobeheerplannen te integreren in de stroomgebiedbeheerplannen. De minimale inhoud van de stroomgebiedbeheerplannen is hierbij decretaal vastgelegd (d.i. via bijlage bij het decreet Integraal Waterbeleid). De timing voor het opstellen van de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen is vastgelegd in de kaderrichtlijn Water. De timing voor de eerste generatie overstromingsrisicobeheerplannen is vastgelegd in de Overstromingsrichtlijn. Vlaanderen koos er voor om de overstromingsrisicobeheerplannen te integreren in de stroomgebiedbeheerplannen. Om redenen van efficiëntie en transparantie worden de waterbeheerkwesties (geïntegreerd in de waterbeleidsnota) gelijktijdig met het tijdschema en werkprogramma aan het publiek voorgelegd.

Omdat de verdere uitbouw en optimalisatie van het rioleringsstelsel belangrijke maatregelen zijn om tot een goede watertoestand te komen, maken ook de herziene zoneringsplannen en de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen onderdeel uit van de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen.

Uit de eerste generatie stroomgebiedbeheerplannen blijkt dat in Vlaanderen bijna alle waterlichamen (grond- en oppervlaktewater) het risico lopen de goede toestand niet te zullen halen op basis van de maatregelen en acties die al vastgelegd zijn. Daarom dient gezocht te worden naar bijkomende acties die het mogelijk moeten maken om een goede watertoestand op langere termijn te realiseren.

De tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen voor de periode 2016-2021 bestaat uit volgende delen:

- het beheerplan voor het Vlaamse deel van het internationale stroomgebieddistrict Schelde;
- het beheerplan voor het Vlaamse deel van het internationale stroomgebieddistrict Maas;
- elf bekkenspecifieke delen;
- zes grondwatersysteemspecifieke delen;
- de bijbehorende kaartenatlas(sen);
- het maatregelenprogramma bij de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas;

Daarnaast is meer gedetailleerde informatie over de waterlichamen en acties beschikbaar in waterlichaamfiches (geoloket) en actiefiches.

De overstromingsrisicobeheerplannen vormen geen afzonderlijke delen maar zijn in de stroomgebiedbeheerplannen geïntegreerd. Ook de herziene zoneringsplannen en de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen (raadpleegbaar via een geoloket) zijn in de stroomgebiedbeheerplannen opgenomen.

Op 9 juli 2014 start de digitale terinzagelegging van de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen. Gelet op de vele linken tussen de verschillen plandelen en omwille van de omvang van de plannen zijn de ontwerpplannen enkel digitaal te consulteren. Tot 8 januari 2015 kan iedereen de ontwerpplannen raadplegen via www.volvanwater.be. Een zoekfunctie op de website maakt het mogelijk om per gemeente, per bekken of per grondwatersysteem een overzicht te krijgen van de relevante planonderdelen, geeloketten en acties.

Aan de hand van een digitaal inspraakformulier kan iedereen op een eenvoudige manier een reactie op de ontwerpplannen indienen.

De werkgroepen van de CIW en de bekkensecretariaten hebben in samenwerking met de waterbeheerders en andere bij het waterbeleid betrokken instanties een maatregelenprogramma en actiepakketten geformuleerd. Hierbij werd rekening gehouden met de huidige toestand van de watersystemen en met de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water en Overstromingsrichtlijn. De maatregelen worden ingedeeld in 9 maatregelengroepen:

1. maatregelen voor toepassing van Europese wetgeving (groep 1);
2. maatregelen voor de realisatie van het kostenterugwinningsbeginsel en het “de vervuiler betaalt”-principe (groep 2);
3. maatregelen met betrekking tot duurzaam watergebruik (groep 3);
4. maatregelen met betrekking tot beschermde gebieden en waterrijke gebieden (groep 4A grondwater en groep 4B oppervlaktewater);
5. maatregelen met betrekking tot kwantiteit (groep 5A grondwater en groep 5B oppervlaktewater);
6. maatregelen met betrekking tot overstromingen (groep 6);
7. maatregelen met betrekking tot verontreiniging (groep 7A grondwater en groep 7B oppervlaktewater);
8. maatregelen voor andere schadelijke effecten (groep 8A hydromorfologie en groep 8B waterbodem);
9. andere maatregelen om de milieudoelstellingen te bereiken (groep 9).

4 Beschrijving van het ontwerpprogramma tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen Schelde en Maas

tweede maatregelenprogramma voor de periode 2016-2021 zullen de maatregelen uit het eerste maatregelenprogramma verder uitgevoerd worden, samen met bijkomende maatregelen om de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water en de Overstromingsrichtlijn te realiseren.

Het maatregelenprogramma wordt opgedeeld in **9 maatregelengroepen**. Per maatregelengroep zijn verschillende maatregelen opgenomen.

Elke maatregel wordt hierbij verder geconcretiseerd in **waterlichaamspecifieke, gebiedspecifieke, bekkenbrede en/of generieke acties**. De acties kunnen 'beslist' of 'bijkomend' zijn:

- **Besliste acties** zijn acties waarvoor eind 2012 een engagement bestaat om de actie uit te voeren. Een engagement houdt in dat de actie al één of ander besluitvormingsproces heeft doorlopen. Een besliste actie kan lopend of gepland zijn.
- **Bijkomende acties** zijn alle andere acties die naast de besliste acties nodig zijn om de goede toestand van de watersystemen op langere termijn te halen. Het gaat dus niet alleen om acties die zullen uitgevoerd worden in de planperiode 2016-2021.

Uit de eerste generatie stroomgebiedbeheerplannen blijkt namelijk dat in Vlaanderen bijna alle waterlichamen (grond- en oppervlaktewater) het risico lopen de goede toestand niet te zullen halen op basis van de maatregelen en acties die al vastgesteld zijn. Daarom dient gezocht te worden naar bijkomende acties die het mogelijk moeten maken om een goede watertoestand op langere termijn te realiseren. Ook voor een betere bescherming tegen wateroverlast zijn bijkomende acties nodig.

Voor elke actie bestaat er een **actiefiche** met een korte beschrijving van de actie, een vermelding van het waterlichaam of de waterlichamen waarbinnen de actie gesitueerd is, de verantwoordelijke instantie, de prioritering van de actie en de scenario's waartoe de actie behoort. De actiefiches vormen achtergrondinformatie bij de stroomgebiedbeheerplannen.

Acties in functie van de kaderrichtlijn Water

De Europese kaderrichtlijn Water beschouwt een kosteneffectiviteitsanalyse als een belangrijk beleids-ondersteunend instrument bij het opstellen van maatregelenprogramma's om een goede watertoestand te bereiken. Om tot een kosteneffectieve combinatie van maatregelen/acties te komen, wordt de kosteneffectiviteit van de potentiële bijkomende acties vergeleken.

Op basis van de kostprijs van de actie, de bijdrage van de actie tot de realisatie van de (milieu-) doelstellingen van het watersysteem en andere criteria zoals de uitvoerbaarheid, het maatschappelijk draagvlak, de samenhang met andere acties, het effect op meerdere compartimenten van het watersysteem, het belang voor adaptatie aan klimaatsverandering, enz. worden de bijkomende acties geprioriteerd en kunnen de meest effectieve en de meest haalbare acties worden geselecteerd, de zogenaamde klasse I acties. De andere acties (klasse II-acties) zijn acties die minder prioritair geacht worden. Deze klasse-indeling werd als input voor de scenarioberekeningen gebruikt.

In functie van de betaalbaarheid voor de overheid en de doelgroepen (disproportionaliteitsanalyse) worden een aantal **scenario's** van actiepakketten samengesteld waarbij telkens de betaalbaarheid van het pakket wordt geëvalueerd en waarbij ingeschat wordt wat de toestand in het stroomgebied zou zijn na uitvoering van het betreffende actiepakket.

Voor oppervlaktewaterkwaliteit en waterbodems gebeurt de beoordeling van de kosteneffectiviteit en (eventuele) disproportionaliteit van maatregelen-/actiepakketten met behulp van de 'Maatregelenkosten-module Water' van het VITO (<http://rma.vito.be/mkm/faces//index.jsp>).

Uitbreiding van het instrument naar andere wateraspecten zoals oppervlaktewaterkwantiteit (laagwater, watergebruik, overstromingen), grond-water en hydromorfologie is voorzien. Dit model is aangepast in functie van de berekeningen voor de 2de generatie stroomgebiedbeheerplannen. Zo werden b.v.. acties uit de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen ingebracht in functie van de kosteneffectiviteitsanalyse.

Voor acties ter beperking van schade door overstromingen is een methodiek uitgewerkt om economische en sociale (mentale en/of fysieke gevolgen) schade van overstromingen te kunnen berekenen. Op basis van deze methodiek worden verschillende combinaties van preventie-, beschermings- en paraatheidsmaatregelen vergeleken op hun monetaire en sociale impact. Met behulp van een multicriteria-analyse worden ook de impact op leefmilieu (meer specifiek de impact op de vegetatie in de waterloop en in het valleigebied en de natuurlijkheid van de actie) en het cultureel erfgoed meegenomen.

Om te komen tot een betaalbaar en uitvoerbaar maatregelenprogramma van de stroomgebiedbeheerplannen, worden – onder meer rekening houdend met hoger vermelde prioritering als input – zes verschillende scenario's (pakketten van acties) onderzocht en dit in functie van de beschikbare middelen en doelstellingen. De verschillende scenario's worden getoetst in een disproportionaliteitsanalyse.

De zes onderzochte scenario's worden in het kader van het openbaar onderzoek aan het publiek voorgelegd. Mede op basis van de adviezen en opmerkingen van het openbaar onderzoek wordt uiteindelijk één maatregelenprogramma aan de Vlaamse Regering voorgesteld. De definitieve stroomgebiedbeheerplannen zullen het uiteindelijk weerhouden scenario bevatten. De voorgestelde scenario's zijn:

1. **Scenario 'uit te voeren met reguliere middelen'**: Het scenario 'reguliere middelen' gaat ervan uit dat enkel de acties waarvoor geen bijkomende financiële inspanningen nodig zijn, uitgevoerd zullen worden in de planperiode;
2. **Scenario 'speerpuntgebieden en klasse I acties voor grondwater'**: In dit scenario wordt voor oppervlaktewater de nadruk gelegd op uitvoering van waterlichaamspecifieke acties in de speerpuntgebieden. Voor grondwater omvat dit scenario alle klasse I-acties. Daarnaast vallen onder dit scenario ook de generieke acties in klasse I;
3. **Scenario 'speerpuntgebieden en aandachtsgebieden en klasse I acties voor grondwater'**: In dit scenario wordt voor oppervlaktewater, de nadruk gelegd op de uitvoering van waterlichaamspecifieke acties in de speerpuntgebieden en de aandachtsgebieden. Voor grondwater omvat dit scenario alle Klasse I-acties. Daarnaast vallen onder dit scenario ook de generieke acties in klasse I;
4. **'Gefaseerd' scenario**: het gefaseerd scenario gaat ervan uit dat de uitvoering van alle geïnventariseerde acties uit de maximale actielijst gespreid wordt over de volgende 2 planperiodes en dat alle geïnventariseerde acties ten laatste uitgevoerd zullen zijn tegen 2027. De spreiding is echter niet evenwichtig verdeeld over de 2 planperiodes waardoor het zwaartepunt van dit scenario zich situeert in de periode 2021-2027;
5. **'ViA (vlaanderen in actie)' scenario**: overeenkomstig de doelstellingen van ViA dienen de meeste Vlaamse waterlopen in 2020 een goede ecologische toestand bereikt te hebben. Gelet op de nog te realiseren inspanningen om in minstens de helft van de waterlichamen de goede toestand te bereiken, zal het waarschijnlijk niet mogelijk zijn al deze investeringen ook effectief te realiseren vóór 2021;
6. **'Maximaal' scenario**: het maximaal scenario gaat ervan uit dat alle geïnventariseerde acties uit de maximale actielijst uitgevoerd worden in de planperiode 2016-2021.

Acties in functie van de Overstromingsrichtlijn

De prioritering van de acties in functie van de Overstromingsrichtlijn is mee bepalend om aan te geven welke acties eerst aangevat zullen worden, maar er wordt geen aanduiding gemaakt van waar de grens voor uitvoering voor de eerste overstromingsrisicobeheerplannen ligt. Ook het toepassingsbereik van de ORL-acties verschilt van de KRLW acties. Enkel acties die gesitueerd zijn op de waterlopen van de basiskaart hydrografisch netwerk, dit zijn de waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico, zijn gebonden aan de rapportering en prioritering in uitvoering van de Overstromingsrichtlijn.

Voor de prioritering van de acties wordt ook rekening gehouden met het sociale risico, m.n. het potentieel aantal getroffen inwoners bij grote, middelgrote en kleine kans op overstromen. De acties worden geprioriteerd naar hoge, midden en lage prioriteit. De acties i.k.v. de ORL zijn opgenomen in Maatregelengroep 6. Om na te gaan welke prioritering elke actie heeft, kan Bijlage 2 geraadpleegd worden.

In Bijlage 2 wordt de ontwerp actielijst van de 2de generatie stroomgebiedbeheerplannen weergegeven. In deze actielijst wordt per actie weergegeven wie de initiatiefnemer is, of het om een besliste of bijkomende actie gaat, of het om een actie gaat in uitvoering van de kaderrichtlijn Water of de Overstromingsrichtlijn, wat het schaalniveau van de actie is en welke acties deel uitmaken van welk scenario.

In deze bijlage is het ViA-scenario niet opgenomen. Overeenkomstig de doelstellingen van ViA dienen de meeste Vlaamse waterlopen in 2020 een goede ecologische toestand bereikt te hebben. Voor het ViA-scenario zal vertrekkende vanuit deze doelstelling onderzocht worden hoe dit scenario zich verhoudt t.o.v. de andere scenario's die opgebouwd worden vanuit de geïnventariseerde acties. Er wordt in dit scenario geen expliciete keuze gemaakt welke acties voor welke waterlichamen – naast de waterlichamen in speerpuntgebieden en aandachtsgebieden – in rekening worden gebracht. Om deze reden wordt er dan ook geen expliciete koppeling gemaakt met acties. Wel kan gesteld worden dat dit scenario minstens de acties uit het scenario spreerpuntgebieden en aandachtsgebieden omvat.

Bij deze ontwerp actielijst dient opgemerkt te worden dat deze veel meer acties bevat dan de acties die in het kader van de definitieve stroomgebiedbeheerplannen in de periode 2016-2021 zullen uitgevoerd worden.

Acties op lokale oppervlaktewaterlichamen zonder (rechtstreeks) effect op een Vlaams oppervlaktewaterlichaam werden niet mee beschouwd in de voorafgaande prioritering noch in de verschillende scenario's. Bovenstaande scenario's zijn eveneens uitgezonderd de acties in functie van de Overstromingsrichtlijn.

Voor een (beknopte) beschrijving van de individuele maatregelengroepen, maatregelen en acties verwijzen we naar de effectbespreking (§5.3).

5 Effecten per milieudiscipline

In onderstaande matrix wordt per maatregel en per discipline aangegeven of een relevant milieueffect te verwachten is. Enkel die verbanden worden aangegeven die van een rechtstreekse, waarschijnlijke en significante aard zijn.

Daarnaast wordt in de matrix weergegeven indien de maatregel al dan niet relevant is om verder mee te nemen bij de verdere effectbespreking. Administratieve maatregelen (incl. onderzoeken en studies) worden, gezien het feit dat deze geen technische maatregelen betreffen en dus enkel indirecte milieueffecten kunnen teweeg brengen, niet verder in beschouwing genomen. Ook maatregelen i.v.m. de wet- en regelgeving zelf, dus niet de naleving en uitvoering ervan, worden als niet-relevant beschouwd om mee te nemen in de effectbeoordeling.

Acties die deel uitmaken van de desbetreffende maatregel opgenomen in onderstaande tabel kunnen aldus een (direct of indirect) effect hebben op de aangeduide disciplines.

Tabel 5.1 **Overzicht van de mogelijke milieueffecten per discipline**

MR Groep	MR nr.	Maatregel (MR)	relevantie (NR=niet relevant)	relevante disciplines ¹						
				Water	Fauna en flora	Bodem	Lucht	Mens	Geluid	Landschap
1 Europese wetgeving			NR							
2 Kostenterugwinningsbeginsel en vervuiler-betaalt beginsel			NR							
3 Duurzaam watergebruik	3_A	Optimaliseren van duurzaam watergebruik bij alle sectoren		x	(x)			x		
	3_B	Optimaliseren van het gebruik van alternatieve waterbronnen		x	(x)			x		
	3_C	Uitbouwen en optimaliseren van het distributienetwerk (leidingwater, grijswater, regenwater)		x	(x)	x		x		
	3_D	Uitwerken van een uniform en stimulerend subsidiebeleid en dito prijzenstructuur		x						
	3_E	Studies en onderzoeksopdrachten rond watergebruik en -behoeften ter ondersteuning van het duurzaam waterbeheer en -beleid	NR							
	3_F	Uitwerken en toepassen van een handhavingsbeleid gericht op duurzaam watergebruik	NR							
	3_G	Grensoverschrijdend integraal waterbeheer i.f.v. duurzaam watergebruik	NR							
4A Beschermd en waterrijke gebieden (grondwater)	4A_A	Herstellen en beschermen van de grondwaterreserves ter hoogte van de drinkwaterbeschermingszones		x	x			x		(x)
	4A_B	Herstellen en beschermen van de grondwaterreserves ter hoogte van andere beschermde gebieden die rechtstreeks afhankelijk zijn van grondwater		x	x			x		(x)
	4A_C	Studies en onderzoeksopdrachten rond beschermde gebieden (m.i.v. de aangeduide GWATE's ²) ter ondersteuning van het grondwater specifiek beheer en -beleid in deze gebieden	NR							
	4A_D	Uitwerken en toepassen van een grondwaterspecifiek handhavingsbeleid voor de beschermde gebieden (m.i.v. de aangeduide GWATE's)	NR							
	4A_E	Definiëren en uitvoeren van grensoverschrijdende maatregelen voor de grondwaterafhankelijke beschermde gebieden	NR							

¹ x = direct effect; (x) = secundair effect

² GrondWaterAfhankelijk Terrestrisch Ecosysteem

MR Groep	MR nr.	Maatregel (MR)	relevantie (NR=niet relevant)	relevante disciplines							
				Water	Fauna en flora	Bodem	Lucht	Mens	Geluid	Landschap	
4B Beschermde en waterrijke gebieden (oppervlaktewater)	4B_A	Herstellen en beschermen van de oppervlaktewaterhuishouding ter hoogte van drinkwaterbeschermingszones		x	x	x		x		(x)	
	4B_B	Herstellen en beschermen van de oppervlaktewaterhuishouding ter hoogte van andere beschermde gebieden		x	x	x		x		(x)	
	4B_C	Herstellen en beschermen van de oppervlaktewaterkwaliteit ter hoogte van drinkwaterbeschermingszones		x	x			x		(x)	
	4B_D	Herstellen en beschermen van de oppervlaktekwaliteit ter hoogte van andere beschermde gebieden		x	x					x	
	4B_E	Prioritair aanpakken van het structuurherstel van oppervlaktewaterlichamen in beschermde gebieden		x	x	x		(x)		x	
	4B_F	Studies en onderzoeksopdrachten mbt de beschermde gebieden ter ondersteuning van het oppervlaktewaterspecifiek beheer en -beleid in deze gebieden	NR								
	4B_G	Uitwerken en toepassen van een oppervlaktewaterspecifiek handhavingsbeleid voor de beschermde gebieden	NR								
	4B_H	Definiëren en uitvoeren van grensoverschrijdende maatregelen voor de oppervlaktewaterafhankelijke beschermde gebieden	NR								
5A Kwantiteit grondwater	5A_A	Beschermen en herstellen van de grondwatervoorraden (sluitend voorraadbeheer), rekening houdend met de impact van waterschaarste en droogte		x	x	(x)		x			
	5A_B	Uitwerken en toepassen van een grondwaterlichaam- en regiospecifiek vergunningenbeleid		x	x			x			
	5A_C	Studies en onderzoeksopdrachten rond grondwaterkwantiteit ter ondersteuning van het waterbeheer en -beleid	NR								
	5A_D	Uitwerken en toepassen van een handhavingsbeleid gericht op het herstellen en beschermen van grondwatervoorraden	NR								
	5A_E	Grensoverschrijdend integraal kwantitatief grondwaterbeheer	NR								

MR Groep	MR nr.	Maatregel (MR)	relevantie (NR=niet relevant)	relevante disciplines						
				Water	Fauna en flora	Bodem	Lucht	Mens	Geluid	Landschap
5B Kwantiteit oppervlaktewater	5B_A	Actief peilbeheer		x	(x)			x		
	5B_B	Het verminderen van effecten van waterschaarste en droogte		x	x	x		(x)		(x)
	5B_C	Beschermen of vrijwaren van waterconserveringsgebieden om de achteruitgang van het hydraulisch regime van het oppervlaktewaterlichaam tegen te gaan		x	x	x		(x)		(x)
	5B_D	Wetgeving en vergunningen oppervlaktewateronttrekkingen	NR							
	5B_E	Studies en onderzoeksopdrachten rond oppervlaktewaterkwantiteit ter ondersteuning van het waterbeheer en -beleid	NR							
	5B_F	Uitwerken en toepassen van een handhavingsbeleid gericht op het beschermen en herstellen van de oppervlaktewatervoorraden	NR							
	5B_G	De grensoverschrijdende kwantitatieve problematiek van de waterverdeling oplossen	NR							
6 Overstromingen	6_A	Vermijden van nieuwe overstromingsgevoelige ontwikkelingen (preventie)		x	x	(x)	x	x		x
	6_B	Verwijderen van constructies in overstromingsgevoelige gebieden (preventie)		x	(x)		x	x		x
	6_C	Aanpassen van constructies in overstromingsgevoelige gebieden (preventie)		x			x	x		x
	6_D	Andere preventieve maatregelen waaronder verzekeringen (preventie)					x	x		
	6_E	Water vasthouden (protectie)		x	x	x	x	x		x
	6_F	Water bergen (protectie)		x	x	x	x	x		x
	6_G	Beschermen van kust en overgangswater (protectie)		x	x	x	x	x		x
	6_H	Beschermen tegen niet tij-gebonden water (protectie)		x	x	x	x	x		x
	6_I	Afvoercapaciteit i.f.v. de veiligheid verzekeren (protectie)		x	x	x	x	x		x
	6_J	Onderhoudsmaatregelen en herwaarderen (baan)grachten (protectie)		x	x	x	x	x		x
	6_K	Opzetten en uitbouwen van voorspellingssystemen en waarschuwingssystemen (paraatheid)						x		
	6_L	Verhogen van het bewustzijn en de paraatheid van het publiek (paraatheid)	NR							
	6_M	Maatregelen om na een overstroming of wateroverlast de toestand van voorheen te herstellen of waar mogelijk te verbeteren		x	x	x	x	x		x
	6_N	Studies en onderzoeksopdrachten rond overstromingen ter ondersteuning van het waterbeheer en -beleid	NR							

MR Groep	MR nr.	Maatregel (MR)	relevantie (NR=niet relevant)	relevante disciplines							
				Water	Fauna en flora	Bodem	Lucht	Mens	Geluid	Landschap	
	6_O	Uitwerken en toepassen van een handhavingsbeleid gericht op het voorkomen van overstromingen	NR								
	6_P	Grensoverschrijdende maatregelen m.b.t. overstromingen	NR								
7A Verontreiniging grondwater	7A_A	Het terugdringen van de verontreiniging van grondwater door puntbronnen		x	x	x		(x)			
	7A_B	Het terugdringen van de verontreiniging van grondwater door nutriënten		x	x	x		(x)			
	7A_C	Het terugdringen van de verontreiniging van grondwater door pesticiden		x	x	x		(x)			
	7A_D	Het terugdringen van andere diffuse verontreiniging in grondwater		x	x	x		(x)			
	7A_E	Studies en onderzoekopdrachten rond verontreiniging van grondwater ter ondersteuning van het grondwaterbeheer en -beleid	NR								
	7A_F	Uitwerken en toepassen van een handhavingsbeleid gericht op het herstellen en beschermen van grondwater	NR								
	7A_G	Grensoverschrijdend integraal kwalitatief grondwaterbeheer	NR								
7B Verontreiniging oppervlaktewater	7B_A	Het terugdringen van de verontreiniging van oppervlaktewater door industriële bronnen		x	x	x		x			
	7B_B	Het terugdringen van de verontreiniging van oppervlaktewater door calamiteiten		x	x	x		(x)			
	7B_C	Het terugdringen van de verontreiniging van oppervlaktewater door industriële bronnen - maatregelen specifiek gericht op gevaarlijke stoffen		x	x	x		(x)			
	7B_D	Het terugdringen van diffuse verontreiniging van oppervlaktewater met nutriënten door de land- en tuinbouwsector		x	x	x		(x)			x
	7B_E	Het terugdringen van verontreiniging van oppervlaktewater met gewasbeschermingsmiddelen door de land- en tuinbouwsector		x	x	x		(x)			
	7B_F	Het terugdringen van verontreiniging met pesticiden op terreinen beheerd voor openbare of commerciële activiteiten		x	x	x		x			
	7B_G	Het terugdringen van verontreiniging met pesticiden door minder privégebruik door burgers		x	x	x		x			
	7B_H	Het terugdringen van andere diffuse verontreiniging		x	x	x		(x)			
	7B_I	Verdere uitbouw van de saneringsinfrastructuur (zowel collectieve als individuele zuivering)		x	x	x					
	7B_J	Verdere optimalisatie van de saneringsinfrastructuur en verhogen van zuiveringsrendement van de rioolwaterzuiveringsinstallaties		x	x	x					
	7B_K	Studies en onderzoekopdrachten rond verontreiniging van oppervlaktewater ter ondersteuning	NR								

MR Groep	MR nr.	Maatregel (MR)	relevantie (NR=niet relevant)	relevante disciplines							
				Water	Fauna en flora	Bodem	Lucht	Mens	Geluid	Landschap	
		van het waterbeheer en -beleid									
	7B_L	Uitwerken en toepassen van een handhavingsbeleid gericht op het herstellen en beschermen van oppervlaktewater	NR								
	7B_M	Grensoverschrijdend integraal kwalitatief oppervlaktewaterbeheer	NR								
8A Hydromorfologie	8A_A	Behoud en herstel van de natuurlijke waterflora en -fauna		x	x	x		x		x	
	8A_B	Uitvoeren van soortbeschermings- en herstelprogramma's voor visfauna		x	x			(x)			
	8A_C	Herstel van vrije vismigratie door het wegwerken van vismigratieknelpunten		x	x	x		x		x	
	8A_D	Oevers geïntegreerd beheren		x	x	x		(x)		x	
	8A_E	Realiseren van structuurherstel (i.f.v. hydromorfologische ontwikkelingsmogelijkheden)		x	x	x		(x)		x	
	8A_F	Integratie/afstemming van de recreatiedruk in/op de draagkracht van het systeem		x	x	x		x		x	
	8A_G	Studies en onderzoekopdrachten rond hydromorfologie ter ondersteuning van de ecologische toestand van het watersysteem	NR								
	8A_H	Uitwerken en toepassen van een handhavingsbeleid gericht op het hydromorfologisch herstel	NR								
	8A_I	Grensoverschrijdende maatregelen i.v.m. hydromorfologie	NR								
8B Waterbodem	8B_A	Tegengaan van sedimentinbreng in de waterlopen		x	x	(x)		(x)		(x)	
	8B_B	Verzekeren van de afvoercapaciteit van de waterlopen (veiligheidsredenen) en verzekeren van de transportfunctie van de bevaarbare waterlopen en kanalen door duurzaam uitgevoerde sedimentruiming en baggerwerken		x	x	x		x			
	8B_C	Ruimte voor sediment		x	x	x		x			
	8B_D	De waterbodemkwaliteit verbeteren door duurzaam saneren van verontreinigde waterbodems		x	x	x					
	8B_E	Stimuleren van hergebruik en behandeling van bagger- en ruimingsspecie			x	x		x			
	8B_F	Studies en onderzoekopdrachten rond waterbodems en erosiebestrijding ter ondersteuning van het waterbeheer en -beleid	NR								
	8B_G	Uitwerken en toepassen van een handhavingsbeleid gericht op het herstellen en beschermen van waterbodems	NR								
	8B_H	Grensoverschrijdende maatregelen i.v.m. waterbodems	NR								

9 Andere maatregelen	9_A	Kennis met betrekking tot kosten en effecten van maatregelen, baten en disproportionaliteit verder uit te bouwen	NR							
	9_B	Draagvlak creëren voor, faciliteren en stimuleren van de toepassing van blauwe diensten in het integraal waterbeleid op het terrein	NR							
	9_C	Organiseren en coördineren van gebiedsgericht overleg in het kader van integrale projecten	NR							

6 *Synthese en conclusies*

Het maatregelenpakket van de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen bestaat uit een honderdtal maatregelen en een 2000-tal acties, verdeeld over 9 maatregelengroepen. Heel wat maatregelen en acties zijn administratief van aard, hebben geen (directe) milieueffecten en werden niet beoordeeld. De (potentiële) milieueffecten van de wel relevante maatregelen en acties kunnen als volgt samengevat worden per MER-discipline:

- **Water:** Aangezien de stroomgebiedbeheerplannen precies tot doel hebben om de toestand van de Vlaamse watersystemen op alle vlakken te verbeteren, spreekt het vanzelf dat de milieueffecten van het plan – indien adequaat uitgevoerd – t.a.v. de discipline water zonder uitzondering positief tot zeer positief zullen zijn. In overeenstemming met de geformuleerde doelstellingen zullen ze leiden tot:
 - Duurzamer watergebruik en gebruik van alternatieve waterbronnen
 - Bescherming/aanvulling van grondwatervoorraden
 - Verbetering van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit
 - Vermindering van overstromingsrisico en wateroverlast
 - Tegengaan van waterschaarste en droogte
 - Verbetering van de structuurkwaliteit van de waterlopen (oevers en bedding)
- **Fauna en flora:** De meeste maatregelen en acties hebben ook directe of indirecte positieve effecten op fauna en flora: de verbetering van de waterkwaliteit en structuurkwaliteit van waterlichamen, het tegengaan van verdroging, het oplossen van vismigratieknelpunten,... komt ook de habitatkwaliteit, biodiversiteit en ecologische connectiviteit ten goede. Lokaal kunnen (beperkte) negatieve effecten optreden door ecotoopinname bij infrastructuurwerken. In de aanlegfase kan tijdelijk verstoring van fauna optreden (niet behandeld in dit MER). Voor acties met potentiële effecten op VEN-gebieden en/of Speciale Beschermingszones (vogel- of habitatrichtlijngebied) – ook indien deze positief zijn (wat meestal het geval zal zijn) – moet in een later stadium een Verscherpte Natuurtoets, resp. Passende Beoordeling opgemaakt worden.
- **Bodem:** Positieve effecten inzake bodem zijn het verminderen van bodemerosie en -verdroging. Lokale negatieve effecten zijn grondverzet en profielvernietiging bij uitgravingen gekoppeld aan infrastructuurwerken. De meeste maatregelen en acties hebben evenwel geen significante effecten op bodem.
- **Lucht:** De meeste maatregelen en acties hebben geen significante effecten op lucht. Het creëren van meer ruimte voor water in (grotere) gecontroleerde overstromingsgebieden en getijdegebieden draagt bij aan het anticiperen op de gevolgen van de klimaatwijziging (intensere regenbuien in de zomer, zeespiegelstijging, ...). Tijdens de aanlegfase kunnen tijdelijk stofhinder en verkeersemisies optreden (niet behandeld in dit MER).
- **Geluid:** Het plan heeft enkel tijdelijke geluidseffecten in de aanlegfase van infrastructuurwerken (graafwerken, werfverkeer,...) (niet behandeld in dit MER).
- **Mens:** Positieve effecten van het plan zijn het verminderen van overstromingsrisico en wateroverlast en de verbetering van de drinkwaterkwaliteit. Bepaalde acties kunnen ook de belevings- en recreatieve waarde van waterlopen en hun omgeving verhogen. Negatieve effecten kunnen optreden t.g.v. grondinname voor infrastructuurwerken maar vooral door beperkingen die opgelegd worden aan de landbouwvoering en –productiviteit (bemestingsbeperking, effecten vernatting op teelten, ...). Tijdens de aanleg kan tijdelijk verkeershinder optreden (niet behandeld in dit MER).
- **Landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie:** Bepaalde maatregelen, bv. rond herstel van structuurkwaliteit van waterlopen, kunnen positieve effecten op de landschappelijke kwaliteit. Anderzijds kunnen bepaalde infrastructuurwerken een negatieve impact hebben op bouwkundig erfgoed en/of perceptieve kenmerken (visuele verstoring). Zeer veel acties zijn (mogelijks) gesitueerd binnen relict-zones, ankerplaatsen, erfgoedlandschappen en/of beschermde landschappen en/of in de nabijheid van beschermde monumenten en dorps- of stadsgezichten.

Bij de uitwerking van deze acties moet derhalve de nodige aandacht bestaan worden aan een goede landschappelijke inpassing en de aanwezigheid van erfgoedwaarden (rekening houden met de bescherminsbesluiten, zorgplicht en meldingsplicht).

Monitoring en evaluatie

Het decreet Integraal Waterbeleid voorziet in verschillende programma's voor de permanente monitoring van de watertoestand in de stroomgebieddistricten van de Schelde en de Maas. Deze zijn operationeel sinds begin 2007. De programma's brengen een samenhangend en breed overzicht van de toestand van het oppervlaktewater en het grondwater in de stroomgebieddistricten. De resultaten van de monitoring worden opgenomen in de stroomgebiedbeheerplannen en in de waterlichaamfiches en vormen mee de basis voor het formuleren van acties.

Eind 2012 zijn de monitoringsprogramma's, na een eerste monitoringscyclus van zes jaar, geëvalueerd en waar nodig aangepast.

Samenvattend

Samenvattend kan dus gesteld worden dat de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen in hoofdzaak positieve milieueffecten hebben, en dat de negatieve effecten (grondinname, hinder en verstoring) zeer lokaal en/of tijdelijk zijn, en in vergelijking met de positieve effecten quasi verwaarloosbaar zijn. Negatieve effecten situeren zich voornamelijk t.a.v. de impact op landbouwvoering. Aangezien er geen aanzienlijke negatieve effecten op planniveau verwacht worden, is er dan ook geen aanleiding om milderende maatregelen voor te stellen op plan-mer-niveau. Als aandachtspunt wordt wel meegegeven dat i.k.v. de landbouwvoering een aantal instrumenten tot mildering (grondenruil, compensatie inkomstenverlies, ..) bestaan, bijvoorbeeld via het decreet Landinrichting, in het besluit Financiële Instrumenten bij het decreet Integraal Waterbeleid en in de 'beheersovereenkomsten VLM', die te allen tijde kunnen ingezet worden.

Er dient opgemerkt te worden dat deze plan-MER geenszins de afzonderlijke acties ontheft van de plan- en/of project-MER-plicht en/of MER-screeningsplicht.